

nærmeste. Beskyttelsen omfatter også trusler mv. fra medgerningsmænd, der afgiver forklaring om andres andel i en lovovertrædelse.

2.3. Retsplejelovens beskyttelsesregler for vidner

2.3.1. Efter retsplejelovens § 745, stk. 1, har forsvareren under efterforskningen adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt. Efter § 745, stk. 3, har forsvareren krav på at blive underrettet om foretagelsen af efterforskningsskridt som eksempelvis afhøringer, konfrontationer og fotoforevisninger, således at forsvareren kan være til stede.

Hvis hensynet til bl.a. sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet, kan reglerne i § 745, stk. 1 og 3, fraviges, eller politiet kan give forsvareren pålæg om ikke at videregive de oplysninger, der er modtaget fra politiet, jf. § 745, stk. 4. Bestemmelsen i retsplejelovens § 745, stk. 4, gør det således muligt at hemmeligholde et vidnes identitet for den sigtede, hvis hensynet til vidnet undtagelsesvis gør det påkrævet – f.eks. på grund af frygt for repressalier mod vidnet.

Et pålæg efter § 745, stk. 4, kan kun udstrækkes, indtil tiltalte har afgivet forklaring under domsforhandlingen, ligesom en begrænsning i forsvarerens aktindsigt efter samme bestemmelse bortfalder senest inden domsforhandlingen, jf. betænkning nr. 622/1971 om efterforskning i straffesager mv., s. 43. Efter § 746, stk. 1, kan politiets afgørelser i henhold til § 745, stk. 4, indbringes for retten.

Efter § 748, stk. 2, underrettes forsvareren som hovedregel om alle retsmøder under efterforskningen og er berettiget til at overvære dem. Er det ikke muligt at give forsvareren meddelelse, kan der kun afholdes retsmøder, som ikke kan opsættes. Forsvareren må kun med rettens samtykke videregive oplysninger modtaget i retsmødet.

Efter § 748, stk. 1, har også sigtede i almindelighed krav på underretning om afholdelse af retsmøder under efterforskningen og er berettiget til at overvære dem. Det gælder dog ikke retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens forudgående kendelse om foretagelse af foranstaltninger i henhold til retsplejelovens kapitel 69-74 (eksempelvis indgreb i meddelelshemmeligheden). Endvidere kan retten efter § 748, stk. 5, på anmodning bestemme, at der ikke skal gives sigtede underretning om et retsmødes afholdelse, eller at sigtede skal være udelukket fra at overvære et retsmøde helt eller delvis, hvis hensynet til bl.a. sagens opklaring undtagelsesvis gør det påkrævet. Hensynet til tredjemand kan efter bestemmelsens ordlyd ikke begrunde, at sigtede udelukkes fra et

retsmøde under efterforskningen – herunder udelukkes fra derigennem at opnå kendskab til identiteten på et vidne, som afgiver forklaring under retsmødet.

2.3.2. Tiltalerejsning i straffesager sker ved et af anklagemyndigheden udfærdiget anklageskrift, jf. retsplejelovens § 831. Der må ikke angives beviser, herunder vidner, i anklageskriftet. Efter retsplejelovens § 834 skal anklagemyndigheden imidlertid i forbindelse med indlevering af anklageskrift til retten også indlevere en fortegnelse over de beviser, der agtes ført. Vidner skal betegnes med navn, og hvad der i øvrigt måtte udkræves til deres nøjagtige betegnelse.

Efter § 835, stk. 1, skal forsvareren have en genpart af bevisfortegnelsen. Anklagemyndigheden kan efter § 835, stk. 2, give forsvareren pålæg om ikke at videregive oplysninger om et vidnes bopæl til tiltalte, hvis anklagemyndigheden under domsforhandlingen agter at fremsætte begæring om rettens bestemmelse om, at denne oplysning ikke må meddeles tiltalte, jf. § 848, stk. 3 (se om sidstnævnte bestemmelse pkt. 2.3.3. nedenfor). Afgørelsen kan af forsvareren indbringes for retten.

2.3.3. Efter retsplejelovens § 848, stk. 1, kan retten beslutte, at tiltalte under domsforhandlingen skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt afhøres, når særegne grunde taler for, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås. Rettens afgørelse kan træffes under domsforhandlingen eller forud for den, jf. § 841.

Har en tiltalt i henhold til § 848, stk. 1, været afskåret fra at overvære afhøringen af et vidne eller en medtiltalt, skal tiltalte, når denne på ny kommer til stede i retslokalet, have oplysning om, hvem der har givet forklaring i tiltaltes fravær og om indholdet af forklaringen, for så vidt den angår tiltalte.

Retten kan på anmodning træffe bestemmelse om, at et vidnes bopæl ikke må oplyses for tiltalte, hvis afgørende hensyn til vidnets sikkerhed taler derfor, og det må antages at være uden betydning for tiltaltes forsvaret, jf. retsplejelovens § 848, stk. 3.

De gældende bestemmelser i retsplejeloven indeholder derimod ikke hjemmel til under domsforhandlingen at hemmeligholde vidners identitet for tiltalte. Denne retstilstand blev indført ved lov nr. 321 af 4. juni 1986 om forbud mod anonyme vidner, jf. nærmere nedenfor.

2.4. Gældende ret for forbudet mod anonyme vidner

Indtil Folketingets vedtagelse af lov nr. 321 af 4. juni 1986 om forbud mod anonyme vidner indeholdt retsplejeloven ikke udtrykkelige bestemmelser om adgangen til i straffesager at føre vidner, hvis identitet